

פצלי שמן – היבטים משפטיים והשלכות סביבתיות

אדם טבע ודין אגודה ישראלית
להגנת הסביבה [ע"ר]
Israel Union for Environmental Defense
أدام طيقاع قدين

מיזם פצלי השמן –

השלכות סביבתיות פוטנציאליות

- גזילת שטחים פתוחים, השפעה שלילית על אופי האזור
- זיהום אוויר
- זיהום מקורות מים
- מפגעי רעש

חבל עדולם כולו רגיש נופית-סביבתית, מיועד לשימור ומוקף ביישובים

הסדר לקידום מיזם פצלי שמן – ביצוע ↔ המסגרת החוקית

הביצוע, המתעלם מהחוק –

- בתחילת הדרך, קידום מכח חוק הנפט וללא תכנית סטטוטורית.
- בעקבות עתירה שלנו לבג"צ, התקנת תקנות הנפט לחיפושי גז ונפט.

הסדר לקידום מיזם פצלי שמן – ביצוע ↔ המסגרת החוקית

הדרך הנכונה והחוקית לקידום המיזם –

- בחינת המיזם מול מדיניות משק האנרגיה.
- קידום מכח חוק התכנון והבניה, כבר משלב הפיילוט.
- בהתאם לחוק התו"ב, הגשת תכנית שתכלול תסקיר השפעה על הסביבה, מעורבות ראויה של המשרד להגנת הסביבה ושל הציבור.

הסדר לקידום מיזם פצלי שמן – ביצוע ↔ המסגרת החוקית

פערים בין הקידום בפועל לבין החוק -

- הקרקע מוגדרת כרגישה ביותר וברובה כחקלאית, בכל רבדי התכנון.
- אי הודאות הטכנולוגית מחייבת בחינה מאוזנת, מקצועית וקפדנית של כלל הרשויות הרלבנטיות ושל הציבור.
- התקנות החדשות אינן חוקיות ואינן סבירות וודאי שאינן מתאימות למיזם זה.

הסדר לקידום מיזם פצלי שמן – ביצוע ↔ המסגרת החוקית

מדוע לא ניתן להחיל את חוק הנפט?

- פצלי שמן אינם נכללים בהגדרת "נפט" בחוק.
- חוק הנפט מחייב הפקדה לאחר תגלית (אך מהי תגלית בדיוק?).
- חוק הנפט הינו מיושן, אינו מתאים למיזם בלתי קונבנציונלי, ואף הוא מחיל את חוק התו"ב.

הסדר לקידום מיזם פצלי שמן – ביצוע ↔ המסגרת החוקית

מדוע נדרשת החלה של חוק התו"ב
מתחילת הדרך?

- הפיילוט עצמו יגרום לשינוי פני השטח.
- הפיילוט הינו שלב ראשון של הפרויקט שיכניס לאיזור תעשייה פטרוכימית.
- אין כל דרך להסיק מהפיילוט האם נכון לעבור לשלב המסחרי ובאיזה מחיר.

קידום המיזם סותר מדיניות ישראלית למשק האנרגיה ולאופי האזור

- מצד אחד מדינת ישראל יוצאת בהצהרות לצמצום פליטת גזי החממה, ומצד שני מקדמת מיזם להפקת נפט בכמויות אדירות.
- מצד אחד מדינת ישראל מנסה לקדם טכנולוגיות לפיתוח מקורות אנרגיה לא-פוסיליים, ומצד שני מאפשרת מיזם להפקת נפט עתיר גופרית.
- מצד אחד מדינת ישראל מבקשת להכיר בעמק האלה כמרחב ביוספרי וכאתר מורשת עולמית, ומצד שני מאפשרת להפוך אותו לאזור תעשייה.

סיכום

הגנה על הסביבה ועל בריאות הציבור מחייבת:

- **בחינת ההתאמה של המיזם למדיניות**
- **מעורבות ממשית של כל הרשויות הרלבנטיות**
- **הליך תכנוני מלא ושקוף לאורך כל הדרך**
- **הגדרת קריטריונים להצלחה/כשלון של הפיילוט**
- **הגדרה אובייקטיבית ומראש של "תגלית"**
- **בחינת המיזם בכל שלב תוך שקלול הסיכון הכולל**
- **אל מול התועלת האפשרית למדינת ישראל**

אדם טבע ודין

אדם טבע ודין אגודה ישראלית
להגנת הסביבה (י"ר)

Israel Union for Environmental Defense

أدم طيفاع قدين